

Audiència. «Déu meu, Déu meu, per què m'heu abandonat?»

Dins la catequesi “escola d'oració” , Benet XVI en aquesta audiència ens parla del Salm 22 i el crit inicial adreçat a Déu: «Déu meu, Déu meu, per què m'heu abandonat?»

08/11/2011

Estimats germans i germanes,

En la catequesi d'avui vull afrontar un salm amb fortes implicacions cristològiques, que surt contínuament als relats de la passió de Jesús, amb la doble dimensió d'humiliació i de glòria, de mort i de vida. És el Salm 22, segons la tradició jueva, i 21 segons la tradició greco-llatina: una pregaria trista i commovedora, d'una profunditat humana i una riquesa teològica que fan que sigui un dels salms més resats i estudiats de tot el Salteri. Es tracta d'una llarga composició poètica, i ens aturarem en particular en la primera part, centrada en el lament, per aprofundir en algunes dimensions significatives de l'oració de súplica a Déu.

Aquest salm presenta la figura d'un perseguit innocent i envoltat pels adversaris que en volen la mort, i ell recorre a Déu en un lament dolorós que, en la certesa de la fe, s'obre misteriosament a la lloança. En la

seva oració s'alternen la realitat angoixant del present i la memòria consoladora del passat, en una sofrida presa de consciència de la pròpia situació desesperada, la qual, tanmateix, no vol renunciar a l'esperança. El crit inicial s'adreça a un Déu que sembla llunyà, que no respon i sembla haver-lo abandonat:

«Déu meu, Déu meu, per què m'has abandonat? No véns a salvar-me, no t'arriba el meu clam. Crido de dia i no em respons, Déu meu; crido de nit, sense repòs.»(vv. 2-3).

Déu calla, i aquest silenci lacera l'ànim de l'orant, que crida incessantment, tanmateix sense trobar resposta. Els dies i les nits se succeeixen en la cerca incansable d'una paraula, d'una ajuda que no arriba; Déu sembla força distant, oblidadís, del tot absent. L'oració demana escolta i resposta, sol·licita un contacte, cerca una relació que

pugui donar consol i salvació. Però si Déu no respon, el crit d'ajuda es perd en el buit i la solitud arriba a ser insostenible. Tanmateix, l'orant del nostre salm en tres ocasions, en el seu crit, diu al Senyor «el meu» Déu, en un extrem acte de confiança i de fe. Malgrat les aparences, el salmista no pot creure pas que el vincle amb el Senyor s'hagi interromput totalment, i mentre pregunta el per què d'un suposat abandonament incomprendible, afirma que «el seu» Déu no el pot abandonar.

Com és sabut, el crit inicial del salm, «Déu meu, Déu meu, per què m'has abandonat?», és citat pels evangelis de sant Mateu i de sant Marc com el crit de Jesús moribund a la creu (cf. *Mt* 27, 46; *Mc* 15, 34). Això expressa tota la desolació del Messies, Fill de Déu, que està afrontant el drama de la mort, una realitat totalment contraposada al Senyor de la vida. Abandonat per gairebé tots els seus,

traït i negat pels deixebles, circumdat per qui l'insulta, Jesús està sota el pes aclaparador d'una missió que ha de passar per la humiliació i l'aniquilació. Per això crida al Pare, i el seu patiment assumeix les sofrertes paraules del salm.

El seu crit, però no és un crit desesperat, com no ho era el crit del salmista: en la súplica recorre un camí turmentat, desembocant al final en una perspectiva de lloança, en la confiança de la victòria divina. Ja que en el costum jueu citar el començament d'un salm implicava una referència a tot el poema, l'oració punyent de Jesús, fins i tot mantenint el seu to de sofriment indicible, s'obre a la certesa de la glòria. «No calia que el Messies patís tot això abans d'entrar a la seva glòria?», dirà el Ressuscitat als deixebles d' Emmaús (*Lc 24, 26*). En la seva Passió, en obediència al Pare, el Senyor Jesús passa per

l'abandonament i la mort per aconseguir la vida i donar-la a tots els creients.

A aquest crit inicial de súplica, en el nostre Salm 22, respon, en dolorós contrast, el record del passat:

«En tu confiaven els nostres pares, hi confiaven i els vas alliberar; a tu clamaven i eren deslliurats, en tu confiaven i no foren confosos» (vv. 5-6).

Aquell Déu que sembla al salmista avui tan llunyà, és, però, el Senyor misericordiós que Israel sempre ha experimentat en la seva història. El poble al qual pertany l'orant ha estat objecte de l'amor de Déu i pot testimoniar la seva fidelitat.

Començant pels patriarques, després a Egipte i en la llarga peregrinació pel desert, en la permanència a la terra promesa en contacte amb poblacions agressives i enemigues, fins a la foscor de l'exili, tota la

història bíblica és una història de clams d'ajuda per part del poble i de respostes salvífiques per part de Déu. I el salmista fa referència a la fe indestructible dels seus pares, que «confiaren» -per tres vegades es repeteix aquesta paraula- sense quedar mai decebuts. Ara, però, sembla que aquesta cadena d'invocacions confiades i respostes divines s'hagi interromput, i la situació del salmista sembla desmentir tota la història de la salvació, fent encara més dolorosa la realitat present.

Però Déu no es pot retractar, i és llavors quan l'oració torna a descriure la trista situació de l'orant, per induir el Senyor a tenir pietat i intervenir, com sempre havia fet en el passat. El salmista es defineix «*cuc, no pas un home, befa de la gent, menyspreat del poble*» (v. 7), es burlen, es mofen d'ell (cf. v. 8), i ferit precisament en la fe: «*Que s'adreci al*

Senyor, que ell el salvi, que l'alliberi, si tant se l'estima! »(v. 9), diuen. Sota els cops sorneguers de la ironia i del menyspreu, sembla que el perseguit gairebé perd els propis trets humans, com el servent sofrent esbossat en el Llibre d'Isaïes (cf. *Is* 52, 14; 53, 2b-3). I com el just oprimat del Llibre de la Saviesa (cf. 2, 12-20), com Jesús en el Calvari (cf. *Mt* 27, 39-43), el salmista dubta de la relació amb el seu Senyor, posant en relleu cruel i sarcàstic allò que l'està fent patir: el silenci de Déu, la seva absència aparent. No obstant això, Déu és present en l'existència de l'orant amb una proximitat i una tendresa inqüestionables. El salmista recorda al Senyor: *«Però tu em tragueres del si de la mare, ets tu qui em confiaves als seus pits; acabat de néixer, em van dur a la teva falda»* (vv. 10-11a). El Senyor és el Déu de la vida, que fa néixer i acull el nadó, i en té cura amb afecte de pare. I si abans s'havia fet memòria de la fidelitat de Déu en

la història del poble, ara l'orant evoca de nou la pròpia història personal de relació amb el Senyor, remuntant-se al moment particularment significatiu del començament de la vida. I aquí, no obstant la desolació del salmista, aquest reconeix una proximitat i un amor divins tan radicals que pot ara exclamar, en una confessió plena de fe i generadora d'esperança: «*des d'aleshores ets el meu Déu*» (v. 11b). El lament esdevé súplica afligida: «*No us allunyeu, que el perill és a prop i no tinc qui m'ajudi*» (v. 12). L'única proximitat que percep el salmista i que l'espanta és la dels enemics. Per tant, cal que Déu es faci proper i el socorri, perquè els enemics circumden l'orant, l'envolten, i són com toros poderosos, com lleons que obren de bat a bat la boca per rugir i devorar (cf. vv. 13-14). L'angoixa altera la percepció del perill, engrandint-lo. Els adversaris es presenten invencibles, esdevenen

animals ferotges i perillosíssims, mentre que el salmista és com un petit cuc, impotent, sense cap defensa. Però aquestes imatges usades en el salm serveixen també per dir que quan l'home es fa brutal i agredeix el germà, quelcom d'animal pren la davantera en ell, sembla perdre tota aparença humana, la violència sempre té en si una mica de bestial i només la intervenció salvífica de Déu pot restituir la humanitat de l'home. Ara, per al salmista, objecte d'una agressió tan ferotge, sembla que ja no hi ha pas salvació, i la mort comença a posseir-lo: *«Tot jo m'escolo com l'aigua, se'm deslloriguen tots els ossos (...). La meva gola està resseca com terrissa, la llengua se m'encasta al paladar (...)es reparteixen entre ells els meus vestits, es juguen als daus la meva roba»*(vv. 15.16.19). Amb imatges dramàtiques, que tornem a trobar en els relats de la passió de Crist, hom descriu l'enfonsament del cos del

condemnat, l'aridesa insuportable que turmenta el moribund i que troba ressò en la petició de Jesús «*Tinc set*» (cf. *Jn* 19, 28), per arribar al gest definitiu dels botxins que, com els soldats al peu de la creu, es repartien les vestidures de la víctima, considerada ja morta (cf. *Mt* 27, 35; *Mc* 15, 24; *Lc* 23, 34; *Jn* 19, 23-24).

Heus ací, llavors, imperiosa, de nou la petició d'ajuda: «Però tu, Senyor, no t'allunyis; força meva, cuita a defensar-me [...] Salva'm» (vv. 20.22a). Aquest és un crit que obre el cel, perquè proclama una fe, una certesa que va més enllà de tot dubte, de tota foscor i de tota desolació. I el lament es transforma, deixa lloc a la lloança en l'acollida de la salvació: «*Senyor, m'has escoltat! Anunciaré el teu nom als meus germans, et lloaré enmig del poble reunit*»(vv. 22c-23). D'aquesta manera, el salm s'obre a l'acció de gràcies, al gran himne final que implica tot el poble, els fidels del

Senyor, l'assemblea litúrgica, les generacions futures (cf. vv. 24-32). El Senyor va venir a ajudar, va salvar el pobre i li va mostrar el seu rostre de misericòrdia. Mort i vida es van entrecreuar en un misteri inseparable, i la vida ha triomfat, el Déu de la salvació es va mostrar Senyor invencible, que tots els confins de la terra celebraran i davant el qual es prosternaran totes les famílies dels pobles. És la victòria de la fe, que pot transformar la mort en do de la vida, l'abisme del dolor en font d'esperança.

Germans i germanes estimadíssims, aquest salm ens ha portat al Gòlgota, al peu de la creu de Jesús, per revivre-hi la passió i compartir l'alegria fecunda de la resurrecció. Deixem-nos, per tant, envair per la llum del misteri pasqual fins i tot en l'absència aparent de Déu, també en el silenci de Déu, i, com els deixebles d'Emmaús, aprenguem a discernir la

realitat veritable més enllà de les aparences, reconeixent el camí de l'exaltació precisament en la humiliació, i la manifestació plena de la vida en la mort, en la creu.

D'aquesta manera, tornant a posar tota la nostra confiança i la nostra esperança en Déu Pare, en el moment de l'angoixa també nosaltres li podrem pregar amb fe, i el nostre crit d'ajuda es transformarà en cant de lloança. Gràcies.

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca/article/audiencia-deu-meu-deu-meu-per-que-mheu-abandonat/> (29/03/2026)